

สรุปข้อมูลเบื้องต้นของเชื่อนที่อยู่ในระหว่าง การทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้า (Power Purchase Agreement) ของกฟผ.และผู้พัฒนาโครงการในลาว

สิงหาคม 2565

โครงการเขื่อนแม่ น้ำโขงตอนล่าง

แผนการพัฒนาเขื่อนลุ่มน้ำโขงตอนล่างได้มีการศึกษาและวางแผนไว้ตั้งแต่วาร ๆ ปี คศ. 1969 (พศ. 2522) โดยโครงการเขื่อนหลักในยุคนั้นคือ “โครงการเขื่อนผามอง” ที่จะสร้างกั้นแม่น้ำโขงสายหลัก

ต่อมาราวปี 1990 เป็นต้นมา รัฐบาล 4 ประเทศลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (ลาว ไทย กัมพูชา เวียดนาม) ก็ร่วมกันผลักดันและเสนอแผนสร้างเขื่อนและโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ อย่างน้อย 60 โครงการ บนแม่น้ำโขงสายหลัก และแม่น้ำสาขา โดยมีโครงการเขื่อนกั้นแม่น้ำโขงสายประธาน 11 แห่ง กำลังการผลิตรวมประมาณ 13,000 เมกะวัตต์ โดยรัฐบาลสปป.ลาวได้วางแผนจะสร้างเขื่อน 9 แห่งในลาว ภายใต้นโยบาย “แบตเตอรี่ของเอเชีย” มีประเทศไทย โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าหลักจากโครงการเขื่อนเหล่านี้ คือเขื่อนปากแบง หลวงพระบาง ไชยบุรี(สร้างแล้ว) ปากลาย สานะคาม ปากชม บ้านกุ่ม ภูงอย ดอนสะโฮง

ส่วนในกัมพูชา มีแผนการสร้างเขื่อนกันแม่น้ำโขงสายหลักอีก 2 แห่งคือ เขื่อนสตริงเต็งและซำบอ อย่างไรก็ตามเมื่อเดือนมีนาคม 2020 รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศชะลอการสร้างเขื่อนทั้ง 2 แห่งออกไปจนถึงปี 2030

ในบรรดาโครงการเขื่อนแม่น้ำโขงตอนล่าง 2 เขื่อนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ คือ เขื่อนไซยะบุรี Xayaburi dam และเขื่อนดอนสะโฮง Don Sahong dam ทั้งสองเขื่อนตั้งอยู่ในสปป.ลาว

ตามข้อตกลงแม่น้ำโขง ปี 2538 (Mekong Agreement 1995) ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission) ซึ่งมีรัฐบาลประเทศสมาชิก 4 ประเทศคือ ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม โดยในข้อตกลงดังกล่าว ระบุว่า หากประเทศสมาชิกต้องการการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำโขงสายประธานหลัก ต้องมีกระบวนการแจ้ง ปรึกษาหารือและข้อตกลงล่วงหน้า (PNPCA) โดยประเทศเจ้าของโครงการจะต้องส่งข้อมูลทั้งหมดของโครงการแก่ สำนักงานเลขาธิการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission Secretary) โดยมีกำหนดระยะเวลาของกระบวนการดังกล่าว 6 เดือน

ที่ผ่านมาโครงการเขื่อนที่ผ่านกระบวนการแจ้ง ปรึกษาหารือล่วงหน้า (PNPCA) ตามข้อตกลงแม่น้ำโขง มาตราที่ 5 แล้ว มีการก่อสร้างโครงการจนและเริ่มผลิตไฟฟ้าคือ เขื่อนไซยะบุรีและเขื่อนดอนสะโฮง ส่วนโครงการที่ผ่านกระบวนการ PNPCA แต่ยังไม่ได้เริ่มก่อสร้างคือ โครงการเขื่อนปากแบง (Pak Beng project) เขื่อนปากลาย (Pak Lay project) เขื่อนหลวงพระบาง (Luang Prabang project) และเขื่อนसानะคาม ที่กำลังอยู่ในกระบวนการ PNPCA คาดว่าโครงการเขื่อนงูยอย จะเป็นโครงการที่จะถูกนำเข้าสู่กระบวนการ PNPCA ต่อจากกรณีเขื่อนसानะคามต่อไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2564 รัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ได้มีความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้าภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างไทยและ สปป. ลาว เรื่องความร่วมมือในการพัฒนาไฟฟ้าใน สปป. ลาว (MOU) ซึ่งจะมีการดำเนินการซื้อขายไฟฟ้าจากโครงการโรงไฟฟ้าที่พัฒนาขึ้นใน สปป. ลาวและเชื่อมโยงผ่านระบบส่งไฟฟ้าระหว่างประเทศ โดยปัจจุบันมีกรอบปริมาณความร่วมมือในการซื้อขายไฟฟ้าจำนวน 9,000 เมกะวัตต์ และมีสถานภาพการซื้อขายไฟฟ้า โดยมีโครงการที่จ่ายไฟฟ้าเข้าระบบแล้ว 5,421 เมกะวัตต์ จำนวน 10 โครงการ และโครงการที่ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้วคือ และอยู่ระหว่างการก่อสร้าง 514 เมกะวัตต์ จำนวน 1 โครงการ คือ โครงการน้ำเทิน 1 รวมปริมาณการรับซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้น 5,935 เมกะวัตต์ และคงเหลือปริมาณไฟฟ้าที่สามารถรับซื้อเพิ่มเติมจาก สปป. ลาว ประมาณ 3,065 เมกะวัตต์ และกระทรวงพลังงานและบ่อแร่ สปป. ลาว ได้มีหนังสือถึงกระทรวงพลังงาน (พน.) แจ้งความประสงค์เสนอขายไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำจำนวน 5 โครงการ ปริมาณเสนอขายไฟฟ้ารวม 4,200 เมกะวัตต์

ต่อมา เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2565 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบการขยายกรอบปริมาณการรับซื้อไฟฟ้าเป็น 10,500 เมกะวัตต์ ภายใต้ร่าง MOU ดังกล่าว และอนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน หรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ผู้ลงนามใน MOU ในวันที่ 4 มีนาคม 2565 โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานได้ ลงนามใน MOU กับ กระทรวงพลังงานและบ่อแร่ สปป. ลาว เรียบร้อยแล้ว โดยมีโครงการที่จะรับซื้อตามแผนดังกล่าวคือ เขื่อนน้ำจิม 3 เขื่อนปากแบง เขื่อนปากลาย เขื่อนหลวงพระบาง เขื่อนเซกอง 4A และ 4B

แผนที่เขื่อนน้ำโขง

โครงการเขื่อนปากแบง

โครงการเขื่อนปากแบง ถูกระบุว่าเป็นเขื่อนแบบน้ำไหลผ่าน (Run Off River) มีแผนที่จะก่อสร้างอยู่บนแม่น้ำโขงสายประธาน ในเขตเมืองปากแบง แขวงอุดมไชย ทางภาคเหนือของ สปป.ลาว หวังงานเขื่อนตั้งอยู่บริเวณตอนเหนือ ห่างไปทางตอนบนของเมืองปากแบง ประมาณ 14 กิโลเมตร ห่างจากชายแดนไทยบริเวณ แก่งผาได ต.ม่วงยาย อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย ประมาณ 97 กิโลเมตร และห่างจากเมืองหลวงพระบางประมาณ 100 กิโลเมตร มีกำลังผลิตติดตั้ง 912 เมกะวัตต์ โดยมีแผนที่จะไฟฟ้าขายให้แก่ กฟผ. ประมาณ 90 %

โครงการเขื่อนปากแบง ยังถูกออกแบบเพื่อปรับปรุงการเส้นทางเดินเรือสินค้า ระหว่างยูนนาน ประเทศจีน ไปยังเมืองหลวงพระบาง

เดิมผู้พัฒนาโครงการคือ บริษัทไชน่า ดาต้า โอเวอร์ซี อินเวสเมนต์ จำกัด (China Datang Oversea Investment Co.,Ltd (CDTO) ซึ่งเป็นบริษัทสัญชาติจีน

โครงการเขื่อนปากแบง ได้เข้าสู่กระบวนการแจ้งล่วงหน้าและปรึกษาหารือ (PNPCA) ตามข้อตกลงแม่น้ำโขง พ.ศ. 2538 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2559 และครบระยะเวลา 6 เดือน วันที่ 19 มิถุนายน 2560 กรมทรัพยากรน้ำ ขณะนั้นในฐานะเลขานุการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย ได้มีการจัดเวทีให้ข้อมูลใน 3 จังหวัด โดยระบุว่าเป็น “เวทีให้ข้อมูลกรณีเกี่ยวกับโครงการเขื่อนปากแบง” รวม 4 ครั้งคือ จังหวัดเชียงราย 2 ครั้ง จังหวัดหนองคาย 1 ครั้ง จังหวัดอุบลราชธานี 1 ครั้ง

ในเวทีดังกล่าวประเด็นที่ชาวบ้านที่เข้าร่วมเวทีกังวลหนักคือ ผลกระทบจากภาวะ “น้ำเหือด” จากท้ายอ่างเก็บน้ำของเขื่อนปากแบง ในเขตชายแดนไทยบริเวณ อ.เวียงแก่น เชียงของ เชียงแสน และผลกระทบต่อลุ่มน้ำสาขา คือ น้ำงาว และน้ำอิง ซึ่งในรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคม ไม่มีการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน นอกจากนี้ยังมีข้อกังวลเรื่องผลกระทบสะสมจากเขื่อนจิงหง ของจีนที่มีการปล่อยน้ำออกจากเขื่อนสู่น้ำโขงตอนล่างทุกวัน โดยที่ไม่มีการแจ้งเตือนอย่างเป็นทางการต่อประชาชนในเขตประเทศไทย และผลกระทบจากการอพยพของปลา ผลกระทบต่อการเกษตรและประมงพื้นบ้าน และตลิ่งพัง ต่อมาทางกรมทรัพยากรน้ำ ได้ยื่นแบบตอบรับ ([Reply Form](#)) วันที่ 19 มิถุนายน 2560 ต่อสำนักงานเลขาธิการแม่น้ำโขง(MRCS) ระบุว่า ประเด็นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของไทย 4 ข้อหลักคือ ผลกระทบจากภาวะน้ำเหือดเหนือเขื่อนปากแบงเขตอำเภอเวียงแก่น เชียงของ เชียงแสน ประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำสาขา คือ น้ำงาว และน้ำอิง การขึ้นลงของน้ำอย่างเฉียบพลันจากการบริหารจัดการเขื่อนปากแบงและเขื่อนตอนบนของจีนซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศแม่น้ำโขง แหล่งที่อยู่อาศัยของปลา การท่องเที่ยว การปลูกพืชตามฤดูกาลและประเพณีวัฒนธรรมของชาวบ้านริมแม่น้ำโขง การเปลี่ยนแปลงของตะกอนและระบบการไหลหลากของน้ำ ผลกระทบต่อการประมงและศักยภาพของทางปลาผ่าน (Fish Passage)

เดือนเมษายน 2560 [กลุ่มรักษ์เชียงของ](#) ได้ทำหนังสือถึงหน่วยงานราชการหลายแห่งเพื่อขอทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบข้ามแดนที่เกิดจากการก่อสร้างเขื่อนปากแบง อาทิ กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย(กฟผ.) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(สผ.) กรมประมง โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(สผ.) ได้ส่งหนังสือลงวันที่ 9 พฤษภาคม

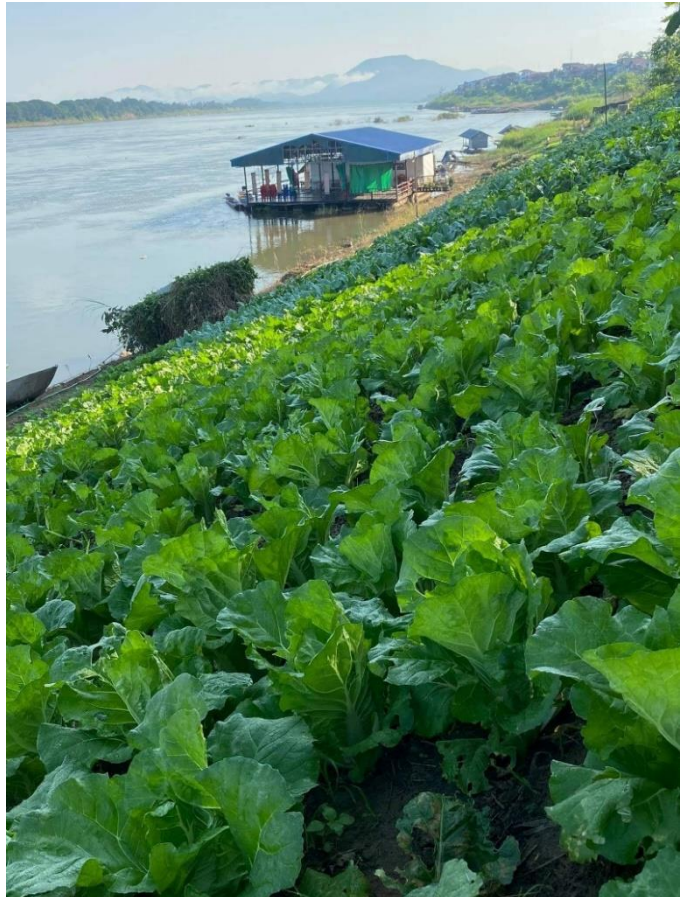
2560 ตอบกลับกลุ่มรักษ์เชียงของว่า สผ.ได้ให้ความเห็น (แก่กรมทรัพยากรน้ำซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก) ว่า ข้อมูลที่ใช้นั้นเป็นข้อมูลเก่ายังไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง อาจจะส่งผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม จึงต้องมีมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นจาก เจ้าของโครงการ ซึ่งสผ. ได้เสนอให้มีแผนการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนกับ ประเทศเพื่อนบ้านซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย

ขณะที่สผ.ได้ส่งหนังสือตอบกลับ ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2560 มีเนื้อหาส่วนหนึ่งระบุว่า สำหรับ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณเหนือน้ำและท้ายน้ำในเขตประเทศไทย ที่อาจเกิดจากการ เดินเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าของเขื่อนปากแบงนั้น สผ.ได้ร่วมพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากแบง ของสปป.ลาว และได้เสนอความเห็นทั้งทางด้านเทคนิคและวิชาการ รวมทั้ง มาตรการป้องกันแก้ไขและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ระบุไว้ในรายงานดังกล่าวไว้แล้ว รวมทั้งยินดีให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันให้มีการดำเนินการศึกษา ผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนอย่างเป็นรูปธรรม (Transboundary Environmental Impact Assessment: TbEIA)

ด้านกรมประมง ได้มีหนังสือตอบกลับลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2560 มีเนื้อหาส่วนหนึ่งระบุว่า ทางกรม ประมงขอชี้แจงความคิดเห็นต่อกรณีผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำปากแบง หลัง ได้พิจารณารายงานการศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม เห็นว่า การศึกษาผลกระทบของโครงการด้านทรัพยากร ประมงยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดความสมบูรณ์ และไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการ ทั้งหมด เช่น 1) จุดเก็บตัวอย่างที่ดำเนินการเก็บตัวอย่างทางด้านประมงมีจำนวนน้อย ไม่ครอบคลุมพื้นที่ในลำน้ำ และรูปแบบแหล่งอาศัยสัตว์น้ำที่จะได้รับผลกระทบ ทำให้ผลการศึกษาไม่สะท้อนข้อมูลที่จะได้รับผลกระทบจริง ทั้งหมด 2) ช่วงระยะเวลาที่เก็บตัวอย่างภาคสนามจำนวน 2 ครั้งในช่วงเดือนมกราคมและเดือนกรกฎาคม 2554 ไม่ ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามฤดูกาลในรอบปีทั้งหมด ส่งผลให้จำนวนพันธุ์ปลาที่พบจากการศึกษามี จำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับผลการศึกษาของผู้วิจัยอื่นที่ดำเนินการในพื้นที่เดียวกัน 3) วิธีการสุ่มตัวอย่างในด้าน การประมงในภาคสนามยังไม่เป็นวิธีการที่เป็นมาตรฐานสากล ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมืออวนตักตลิ่งที่มี พื้นที่ขนาดเล็กมาก จึงไม่เป็นตัวแทนที่ดีพอและไม่สามารถสะท้อนให้เห็นความชุกชุมของประชากรปลาที่มีอยู่จริง 4) ไม่มีการประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มชาวประมงอาชีพในบริเวณพื้นที่เหนือเขื่อน โดยเฉพาะในส่วนของ ประเทศไทยตั้งแต่พื้นที่แก่งผาได อำเภอยางชุมน้อย จนถึงบ้านปากอิง ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย กล่าวได้ว่า หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศต่างมีความกังวลต่อผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมข้าม พรมแดนต่อประเทศไทยอย่างยิ่งเนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของการจัดทำรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของ บริษัท

ต่อมา วันที่ 8 มิถุนายน 2560 ตัวแทนกลุ่มรักษ์เชียงของจำนวน 4 คนและตัวแทนเครือข่าย 8 จังหวัดลุ่ม น้ำโขง ได้ยื่นฟ้องศาลปกครอง โดยผู้ถูกฟ้องคือ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำและคณะกรรมการ แม่น้ำโขงแห่งชาติไทย โดยขอให้ศาลปกครองพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างเขื่อนพลังงานไฟฟ้าปากแบง และความเห็นต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการส่งไปยังคณะกรรมการ

แม่น้ำโขง เนื่องจากการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่ผ่านมาไม่ครอบคลุมและละเอียด ดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญกฎหมาย รวมทั้งการแจ้งข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลอย่างเหมาะสม การรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอและจริงจัง การแปลเอกสารเป็นภาษาไทยเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด และการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม ทั้งในฝั่งประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากอันตรายข้ามพรมแดน ก่อนที่รัฐบาลลาว จะดำเนินการก่อสร้างเขื่อนปากแบง หรือก่อนที่จะมีการลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าอันเป็นล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2) แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2560 ศาลปกครองมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องกรณีของเขื่อนปากแบงและทางกลุ่มรักษ์เชียงของก็ได้มีการยื่นอุทธรณ์

ปี 2561 ผู้พัฒนาโครงการของบริษัท ไชน่า ดาต้า โอเวอร์ซี อินเวสต์เมนต์ จำกัด (China Datang Oversea Investment) นายจันสะแหง บุณนong อธิบดีกรมนโยบายและแผน กระทรวงพลังงานและเหมืองแร่ พร้อมกับตัวแทนบริษัทไชน่า ดาต้า โอเวอร์ซี อินเวสต์เมนต์ ผู้พัฒนาโครงการเขื่อนปากแบง ร่วมประชุมกับตัวแทนเครือข่ายประชาชน 8 จังหวัดลุ่มน้ำโขง และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่โฮงเฮียนแม่น้ำของ อ.เชียงของ จ.เชียงราย เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2561 ในประเด็นข้อกังวลต่อผลกระทบข้ามพรมแดน กรณีน้ำท่วมจากทำอ่างเก็บน้ำและผลกระทบต่อระดับน้ำในแม่น้ำสาขา เช่น แม่น้ำอิง แม่น้ำงาว และผลกระทบการอพยพของปลาแม่น้ำโขงและลำน้ำสาขา ผลกระทบต่อเกษตรริมฝั่งโขงและระบบนิเวศแก่งต่าง ๆ โดยทางภาคประชาชนเสนอให้มีการทบทวนการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดนเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และต่อมาก็มีการประชุมร่วมกันอีกครั้งเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2562 ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อหาแนวทางการศึกษาผลกระทบข้ามพรมแดนจากเขื่อนดังกล่าว แต่ยังไม่มีความคืบหน้าเรื่องกระบวนการศึกษาร่วมกับรัฐบาลลาวและทางบริษัทจีน

การร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2559 นายทองสุข อินทวงค์ ผู้ใหญ่บ้านห้วยลึก ต.ม่วงยาย อ.เภอเวียงแก่น จ. เชียงราย ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิชุมชน เกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดจากโครงการเขื่อนปากแบง ผู้ถูกร้องเรียนในขณะนั้นคือ กรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย และเนื่องจากมีกระบวนการฟ้องร้องต่อศาลปกครองของกลุ่มรักษ์เชียงใหม่ของ เมื่อปี 2560 และคดีอยู่ระหว่างการพิจารณา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้มีการออกรายงานผลการตรวจสอบและยุติการตรวจสอบดังกล่าว โดยได้อออกรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิของกรณีเขื่อนปากแบง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 ผลการรายงานที่สำคัญคือ กรมทรัพยากรน้ำ ในฐานะผู้ถูกร้อง ได้ว่าจ้างคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินโครงการสำรวจภูมิประเทศเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่เสี่ยงต่อน้ำท่วม จ. เชียงราย จากโครงการเขื่อนปากแบง ตั้งแต่พื้นที่บริเวณสบก อ. เชียงแสน ถึงแก่งผาได อ. เวียงแก่น รวมระยะทาง 119 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยง 27 หมู่บ้าน ในเขตประเทศไทย โดยจากการสำรวจพบว่า มี 2 หมู่บ้านที่น้ำท่วมคือ บ้านห้วยลึกและบ้านแจ่มปอง มีระดับใกล้เคียงกับระดับกักเก็บน้ำเขื่อนที่สบป.ลาวแจ้งไว้คือ ระดับ 340 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของกรมชลประทาน ที่เห็นว่า โครงการเขื่อนปากแบงอาจจะส่งผลให้ระดับน้ำสูง และแม่น้ำอิง สูงขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งจะส่งผลกระทบด้านอุทกภัยในพื้นที่ อ. เชียงของ อ. ขุนตาล และ อ. เทิง และลุ่มน้ำยาว ในเขต อ. เวียงแก่น เพิ่มสูงขึ้นได้ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้มีข้อเสนอต่อหน่วยงานของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องให้ทำการปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ(เอกสารแนบ)

เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 ศาลปกครองสูงสุด มีคำสั่งไม่รับฟ้องคดีเขื่อนปากแบง โดยศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งไม่รับฟ้องคดีเขื่อนปากแบง โดยให้เหตุผลว่า (1) การจัดรับฟังความคิดเห็นตามกระบวนการ PNPCA เป็นการดำเนินการตามข้อตกลงแม่น้ำโขง ซึ่งพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่รัฐไทยไปลงนามเป็นภาคีไว้ จึงไม่อาจจำเอากฎหมายไทยมาบังคับใช้ และรัฐไม่ได้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต เพิกถอนโครงการดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่อยู่ในอธิปไตย (โครงการอยู่ในสบป.ลาว) (2) การฟ้องให้ผู้ถูกฟ้องคดี ออกข้อบังคับต่าง ๆ ในกรณีผลกระทบข้ามพรมแดน เช่น การออกกฎหมายการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน ไม่สามารถทำได้ เนื่องจาก พรบ.สิ่งแวดล้อม ปี 2535 ไม่มีการบัญญัติเรื่องการศึกษผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดนไว้ และหน่วยงานผู้ถูกฟ้องคดี ไม่ใช่หน่วยงานตามกฎหมายที่จะออกได้ (3) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ(สทช.) ที่ปฏิบัติงานในคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งประเทศไทย ดำเนินการในฐานะตัวแทนของรัฐบาล การทำความเข้าใจเกี่ยวกับเขื่อนปากแบง ตามที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องนั้น ถือเป็นการดำเนินการตามอำนาจบริหารของรัฐบาล ไม่ถือเป็นการกระทำทางปกครอง ที่ศาลปกครองจะรับฟ้องได้ คำขอที่ให้สทช. มีข้อเสนอแนะ หรือข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภายใน กฟผ. และหน่วยงานอื่น ให้พิจารณาการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับเขื่อนปากแบง ก็ไม่ใช่เป็นการกระทำทางการปกครองที่จะรับฟ้องได้ จึงถือว่าคดีถึงที่สุด

การดำเนินการของบริษัทผู้พัฒนาโครงการ

เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2565 คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบอัตราค่าไฟฟ้าและมอบหมายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยลงนามในร่างบันทึกความเข้าใจในการรับซื้อไฟฟ้า (Taffif MOU) ต่อไป โดยกรณีเขื่อนปากแบง ผู้พัฒนาโครงการ คือ China Datang Overseas Investment Co., Ltd. และ Gulf Energy Development Public Co., Ltd. (GULF) ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง แขวงอุดมไชย สปป. ลาว กำลังผลิตติดตั้ง 912 เมกะวัตต์ ปริมาณเสนอขาย ณ จุดส่งมอบ 897 เมกะวัตต์ เป็นโรงไฟฟ้าประเภท Run off River พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้เฉลี่ยต่อปีประมาณ 4,525 ล้านหน่วย อายุสัญญาซื้อขายไฟฟ้า 29 ปี กำหนด SCOD วันที่ 1 มกราคม 2576 ทั้งนี้ ข้อเสนออัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ย ณ ชายแดน รวมค่าก่อสร้างระบบส่งไฟฟ้าในฝั่งไทย ในราคาซื้อไฟฟ้า 2.9179 บาทต่อหน่วย

ต่อมา เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2565 บริษัท กัลฟ์ เอ็นเนอร์จี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) หรือ [Gulf](#) ได้แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ว่า บริษัท กัลฟ์ฯ และ China Datang Overseas Investment Co.,Ltd. (CDTO) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ร่วมกันลงนามบันทึกความเข้าใจการรับซื้อไฟฟ้า (Tariff MOU) สำหรับโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ Pak Beng กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจ ระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เรื่องความร่วมมือในการพัฒนาไฟฟ้าใน สปป.ลาว และเป็นไปตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2561-2580 ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 (PDP2018 Rev.1) ซึ่งนับเป็นโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำโครงการที่ 2 ที่บริษัทฯ ได้เข้าไปลงนาม Tariff MOU ต่อจากโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำ Pak Lay ที่ได้แจ้งให้ทราบไปเมื่อวันที่ 24 ม.ค. 2565 ที่ผ่านมา โดยบริษัทฯ มีแผนที่จะดำเนินการเข้าซื้อหุ้นในสัดส่วน 49% ใน Datang (Lao) Pakbeng Hydropower Co., Ltd. (บริษัทร่วมทุน) จาก CDTO เพื่อพัฒนาโครงการเขื่อนปากแบง โดยบริษัท กัลฟ์ฯ และ CDTO จะถือหุ้นในบริษัทร่วมทุนในสัดส่วน 49% และ 51% ตามลำดับ ทั้งนี้ โครงการฯ ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง เมืองปากแบง แขวงอุดมไชย สปป.ลาว มีกำลังการผลิตติดตั้ง 912 เมกะวัตต์ และมีกำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) ในวันที่ 1 ม.ค. 2576 โดย กฟผ.จะเป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าจากโครงการฯ ในอัตราค่าไฟฟ้าเฉลี่ย 2.7129 บาทต่อกิโลวัตต์-ชั่วโมง ซึ่งบริษัทร่วมทุนจะดำเนินการเจรจารายละเอียดเงื่อนไข และลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าร่วมกับ กฟผ. ต่อมากฟผ.ได้มีการพิจารณาเห็นชอบร่าง [ร่างสัญญาซื้อไฟฟ้ากรณีเขื่อนปากแบง](#) แล้ว เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2565 ที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม เครือข่ายประชาชนไทย 8 จังหวัดลุ่มน้ำโขงได้เรียกร้องให้กระทรวงพลังงานและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทบทวนการลงนามซื้อไฟฟ้าจากเขื่อนปากแบง เนื่องจากค่าไฟของผู้บริโภคที่สูงขึ้นและพลังงานสำรองที่เกินกว่า 60% และผลกระทบข้ามพรมแดนต่อพื้นที่เหนือเขื่อนในเขตอำเภอเวียงแก่น เชียงของและเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตรในลุ่มน้ำสาขาคือ น้ำอิงและน้ำงาว และแม่น้ำโขงบริเวณพรมแดนไทยลาว ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่ระหว่างเขื่อนจิงหง ในสปป.จีน และเขื่อนปากแบง ที่จะก่อสร้างใน สปป.ลาว ซึ่งจะกลายเป็นอ่างเก็บน้ำระหว่างเขื่อนทั้งสองแห่ง หากมีการบริหารจัดการน้ำที่ไม่สอดคล้องกันและอาจจะส่งผลกระทบต่อเส้นเขตชายแดนระหว่างไทย-ลาวในอนาคต

โครงการเขื่อนปากลาย

เขื่อนปากลาย ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง ทำให้น้ำจากเขื่อนไชยะบุรี เหนือเมืองปากลายประมาณ 30 กิโลเมตร ห่างจากชายแดนไทยที่ บ.ท่าดีหมี อ.ท่าลี่ จ.เลย ประมาณ 60 กิโลเมตร และห่างจาก อ.เชียงคาน 92 กิโลเมตร มีกำลังผลิตติดตั้ง 770 เมกะวัตต์ มีแผนที่จะส่งไฟฟ้าขายให้กับประเทศไทย

เดิมผู้พัฒนาโครงการคือ บริษัทพาวเวอร์ไชน่า รีซอร์สเซส Power China Resources Ltd. และบริษัทไชน่า เนชั่นแนล อิเล็คโทรนิค อิมพอร์ต-เอ็กซ์พอร์ต คอร์ปอเรชั่น China National Electronics Import-Export Corporation (CEIEC) มูลค่าการลงทุน 2,134 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีข้อมูลระบุว่าได้รับเงินกู้จากธนาคารนำเข้าและส่งออกรจีน China Exim Bank จำนวน 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

เอกสารรายงานการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนทางสิ่งแวดล้อมและสังคม ระบุว่าจะมีประชาชนที่จะได้รับผลกระทบโดยตรง 9,651 คน ที่จะต้องถูกโยกย้ายหมู่บ้านและสูญเสียพื้นที่ทำกิน

รัฐบาลลาวได้ยื่นเอกสารโครงการเขื่อนปากลาย ต่อคณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขง เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2561 และ MRC ประกาศการเริ่มต้นกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (PNPCA) อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2561 และสิ้นสุดลงวันที่ 4 เมษายน 2562

กรณีเขื่อนปากลาย ได้มีข้อถกเถียงสำคัญคือ มาตรฐานด้านการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ที่พบว่า รายงานเอกสารการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ของโครงการ ไม่มีความน่าเชื่อถือและไร้มาตรฐานทางวิชาการ ไม่เพียงพอต่อกระบวนการตัดสินใจในระดับภูมิภาค ข้อมูลหลายส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นการคัดลอกมาจากรายงานการประเมินผล TBESIA/CIA ของเขื่อนปากแบง ที่มีการเผยแพร่ตั้งแต่ปี 2558 ส่งผลให้รายงานการประเมินผลเขื่อนปากลายมีข้อบกพร่องและมีข้อมูลที่ไม่ทันสมัย โดยข้อมูลและแหล่งอ้างอิงส่วนใหญ่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนปี 2554 และไม่ครอบคลุมถึงผลกระทบที่จะเกิดต่อพื้นที่ประเทศไทย ซึ่งมีพรมแดนอยู่ห่างจากเขื่อนไม่ถึง 100 กิโลเมตร ซึ่งเครือข่ายพันธมิตรปกป้องแม่น้ำโขง ([Save the Mekong Coalition](#)) ตัวแทนภาคประชาสังคมจาก 4 ประเทศ(ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม)นักวิชาการและนักสิ่งแวดล้อมจากทั่วโลกได้ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้มีการทำการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนใหม่ เนื่องจากรายงานการประเมินด้านสังคม มีการคัดลอกมาจากรายงานของเขื่อนปากแบงกว่า 90 %

กระบวนการแจ้ง ปรึกษาหารือและข้อตกลงล่วงหน้า (PNPCA) ของโครงการเขื่อนปากลาย เกิดขึ้นภายหลังจากกรณีภัยพิบัติดินเขื่อนดินย่อยของโครงการเขื่อนเซเปียน เซินอันน้อยแตก ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่า 7,000 คนใน 12 หมู่บ้าน และรัฐบาลลาวได้ประกาศชะลอนโยบายการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ และให้มีการตรวจสอบคุณภาพและศักยภาพของเขื่อนต่าง ๆ ทั่วประเทศ คำประกาศดังกล่าวของทางการลาวส่งผลให้ในขณะนั้นมีการเร่งระบายน้ำจากเขื่อนต่าง ๆ บนแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโขงในลาว โดยเฉพาะเขื่อนน้ำจี้ม 1, 2, และ 5 ซึ่งได้ส่งผลกระทบให้เกิดภาวะน้ำโขงเอ่อท่วมเข้ามายังพื้นที่บางบ้านเรือนและพื้นที่การเกษตรของชาวบ้านที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง เขตประเทศไทยในเขตจังหวัด บึงกาฬและนครพนม

ในประเทศไทย กรมทรัพยากรน้ำ ได้จัดเวที PNPCA จำนวน 3 ครั้ง คือ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2561 ที่ อ. เชียงคาน จ.เลย วันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 ที่ อ.เมือง จ.บึงกาฬ และ วันที่ 22 มกราคม 2562 ที่ อ.เมือง จ.มุกดาหาร โดยประเด็นสำคัญที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอคือ ความปลอดภัยของเขื่อน และการรับมือจากภัยพิบัติจากเขื่อน ผลกระทบจากน้ำท่วมและการอพยพของปลา การแจ้งเตือนการระบายน้ำจากเขื่อน ต่อมาสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นสำนักงานเลขาธิการแม่น้ำโขงแห่งชาติดไทย แผนกรมทรัพยากรน้ำ ได้ส่งใบตอบรับ([Reply Form -Pak Lay](#))ผลของการจัดกระบวนการ PNPCA กรณีเขื่อนปากลาย เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 โดยระบุ 4 ประเด็นข้อกังวลหลักคือ การประมงและศักยภาพของทางปลาผ่าน, การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและระบบการไหลหลากของน้ำโขง, ความปลอดภัยของเขื่อน, ผลกระทบข้ามพรมแดนด้านเศรษฐกิจและสังคม, มาตรการเยียวยาและลดผลกระทบของเขื่อนที่ต้องเป็นไปตามมาตราที่ 7 และและ 8(ของข้อตกลงแม่น้ำโขง ปี 2538([Mekong Agreement 1995](#)) (หน้าที่ 9) ว่าด้วยการป้องกันและการหยุดยั้งผลกระทบที่จะเป็นอันตราย และความรับผิดชอบของรัฐต่อความเสียหาย

แต่หลังจากนั้นยังไม่มีความคืบหน้าของการดำเนินการในพื้นที่ของผู้พัฒนาโครงการ

ความคืบหน้ากรณีการรับซื้อไฟฟ้าของโครงการเขื่อนปากลาย

ในรายงานการประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงาน เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2564 ระบุเนื้อหาความเป็นมาของการเจรจาซื้อขายไฟฟ้ากรณีเขื่อนปากลาย เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2564 คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.) ได้เห็นชอบขยายกรอบปริมาณรับซื้อไฟฟ้าภายใต้บันทึกความเข้าใจระหว่างไทย และ สปป.ลาว เรื่องความร่วมมือในการพัฒนาไฟฟ้าจาก 9,000 เมกะวัตต์ เป็น 10,500 เมกะวัตต์ หรือเพิ่มขึ้นอีก 1,500 เมกะวัตต์ ที่ประชุมยังได้เห็นชอบอัตราการรับซื้อค่าไฟฟ้าจาก 3 แหล่ง ได้แก่ 1) เขื่อนน้ำงึม 3 กำลังการผลิต 480 เมกะวัตต์ ในอัตราค่าไฟฟ้าที่ 2.8934 บาทต่อหน่วย 2) เขื่อนปากแบง กำลังการผลิต 912 เมกะวัตต์ ในอัตราค่าไฟฟ้าที่ 2.7935 บาทต่อหน่วย และ 3) เขื่อนปากลาย กำลังการผลิต 770 เมกะวัตต์ ในอัตราค่าไฟฟ้าที่ 2.9426 บาทต่อหน่วย

ความคืบหน้าของผู้พัฒนาโครงการ

ต่อมา บริษัท กัลฟ์ เอเนอร์ยี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) หรือ [Gulf](#) ได้แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วันที่ 24 มกราคม 2565 ว่า บริษัทฯ บริษัท ซิโนไฮโดร(ฮ่องกง) โฮลดิ้ง จำกัด(SHK) Sinohydro (Hong Kong) Holding Limited (SHK) และ บริษัท กัลฟ์ เอเนอร์ยี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด(มหาชน) ถือหุ้น 51 % Gulf Energy Development Public Co., Ltd. (GULF) จะถือหุ้น 49 % ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง แขวงไชยบุรี สปป.ลาว กำลังผลิตติดตั้ง 770 เมกะวัตต์ ปริมาณเสนอขาย ณ จุดส่งมอบ 763 เมกะวัตต์ เป็นโรงไฟฟ้าประเภท Run off river พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้เฉลี่ยต่อปีประมาณ 4,010 ล้านหน่วย อายุสัญญาซื้อขายไฟฟ้า 29 ปี กำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) วันที่ 1 มกราคม 2575 ค่าไฟฟ้า 2.9426 บาทต่อหน่วย

ล่าสุด เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2565 นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน เปิดเผยถึงผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) โดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน วันที่ 22 มิถุนายน 2565 ว่า ที่ประชุม ได้รับทราบหลักการร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้า (PPA) โครงการปากลาย และโครงการหลวงพระบาง และมอบหมายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ลงนามใน PPA โครงการปากลาย

โครงการเขื่อนหลวงพระบาง

โครงการเขื่อนหลวงพระบาง ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขงสายหลัก บริเวณบ้านห้วยโง่ ห่างจากปากน้ำโขง ขึ้นมาทางเหนือประมาณ 4 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองหลวงพระบางประมาณ 30 กิโลเมตร ห่างจากเขื่อนไชยะบุรี 130 กิโลเมตร ห่างจากจุดที่จะก่อสร้างเขื่อนปากแบง 170 กิโลเมตร

เขื่อน ระบุว่า เป็นแบบ Run of River หรือแบบน้ำไหลผ่านได้ มีกำลังการผลิต 1,460 เมกะวัตต์ ความสูงของเขื่อน 79 เมตร ระบายน้ำท้ายคือ 156 กิโลเมตร ระดับกักเก็บน้ำ 312-312.5 ม.รทก. ปริมาณความจุอ่างเก็บน้ำ 1250 ล้านลบ.ม.

โครงการเขื่อนหลวงพระบาง ถูกออกแบบให้มีประตูระบายน้ำ 6 บาน และมีช่องระบายน้ำระดับต่ำ 3 ช่อง มีทางปลาผ่านริมฝั่งขวาของแม่น้ำและผ่านโรงผลิตไฟฟ้า

รายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ดำเนินการโดยบริษัท พอร์รี่ (Porry) ผู้พัฒนาโครงการคือ บริษัทหลวงพระบางพาวเวอร์ จำกัด เป็นการร่วมทุนระหว่างรัฐบาลลาวและบริษัทปิโตรเวียดนาม (Petro Vietnam) ของเวียดนาม ตามข้อตกลง (MOU) กับรัฐบาลลาวเมื่อปี 2007

ที่ผ่านมา มีรายงานข่าวจากหลายสำนักระบุว่า บริษัทไชยะบุรีพาวเวอร์ จำกัด ของไทย มีความสนใจที่จะร่วมลงทุนด้วย ระยะเวลาในการก่อสร้างจำนวน 7 ปี มูลค่าการลงทุนใกล้เคียงกับเขื่อนไชยะบุรี

มีรายงานข่าวระบุว่า บริษัท ช.การช่าง โดยบริษัทซีเค พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน) กำลังผลักดันโครงการเขื่อนหลวงพระบาง โดยกำลังเจรจากับรัฐบาลลาว เนื้อหาข่าวจาก “ข่าวหุ้น” เมื่อเดือนเมษายน 2562 ระบุว่า “บริษัทเล็งเห็นโอกาสในการลงทุนเพิ่มเติมใน สปป.ลาว .ยังคงเหลือโอกาสในการพัฒนาโครงการได้ ทั้งนี้โครงการไฟฟ้าพลังน้ำยังคงเป็นโอกาสที่มีต้นทุนต่ำที่สุด...”

โครงการเขื่อนหลวงพระบาง เริ่มกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (PNPCA) เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2562 และกำหนดครบวาระ 6 เดือน เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2563 แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จึงได้มีการเลื่อนกำหนดการครบวาระกระบวนการ PNPCA ตามระยะเวลา 6 เดือน เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2563

ประเทศไทยมีการจัดกระบวนการดังกล่าวจำนวน 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 วันที่ 24 ธันวาคม 2562 จ.นครพนม ครั้งที่ 2 วันที่ 28 มกราคม 2563 จ.อำนาจเจริญ ครั้งที่ 3 วันที่ 24 มีนาคม 2563 จ.เลย ประเด็นสำคัญคือเขื่อนตั้งอยู่ใกล้กับรอยเลื่อนแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ คือ รอยเลื่อนเดียนเบียนฟู เพียง 8 กิโลเมตร และเขื่อนจะปิดกั้นและ

ทำให้เกิดน้ำท่วมตลอดสองฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นทาง
ท่องเที่ยวทางเรือที่สำคัญของโลก และอาจจะส่งผลกระทบต่อ
เมืองหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเมืองมรดกโลกที่สำคัญด้านการ
ท่องเที่ยวสปป.ลาว

ข้อเสนอของรัฐบาล 3 ประเทศที่มีการยื่นต่อ
คณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขงคือ เวียดนาม เสนอให้ทำการศึกษา
ผลกระทบข้ามพรมแดนและเสนอให้ศึกษาพลังงานทางเลือก
ด้านอื่นทดแทน

ส่วนคณะกรรมการน้ำโขงประเทศไทย ได้เสนอ 7
ประเด็นคือ สารสำคัญของท่าทีของประเทศไทยต่อโครงการฯ
เขื่อนหลวงพระบาง ประกอบด้วย 8 ประเด็นได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงด้านอุทกวิทยาและชลศาสตร์
ระดับน้ำขึ้น-ลงอย่างฉับพลันและช่วงเวลาไม่เป็นไปตาม
ฤดูกาล ซึ่งมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อประเทศท้ายน้ำ

2. การลดลงของปริมาณตะกอนที่มีผลต่อระบบ
นิเวศและธรณีฐาน และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร

3. การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ โดยเฉพาะน้ำโขงเปลี่ยนสี ต้องมีการศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไข
ปัญหา รวมถึงผลกระทบข้ามพรมแดนและสะสมต่อระบบนิเวศลุ่มน้ำจากการบริหารจัดการเขื่อนแบบขั้นบันไดอย่าง
เป็นระบบและครอบคลุม

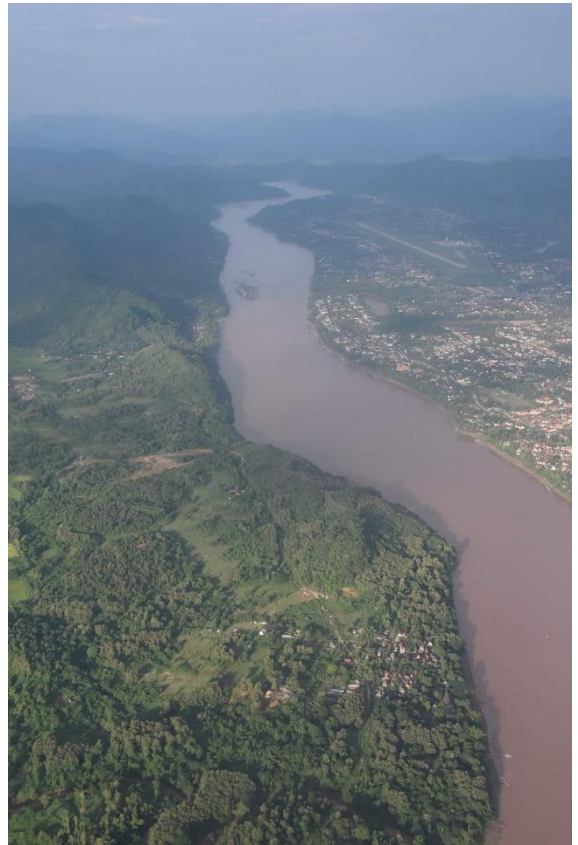
4. การประมงและทางปลาผ่าน ควรมีการถอดบทเรียนด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติทาง
ปลาผ่านของโครงการเขื่อนไชยะบุรี และการติดตามผลการปฏิบัติการของเขื่อนไชยะบุรี เพื่อเป็นแนวทางการปรับ
แบบทางปลาผ่านของโครงการ

5. ด้านเศรษฐกิจ-สังคม ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบ และกำหนดมาตรการที่ชัดเจนต่อ
ผลกระทบที่เกิดขึ้น

6. การแลกเปลี่ยนข้อมูล ควรมีการจัดตั้งกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และการติดตามการ
ปฏิบัติการของเขื่อนแบบขั้นบันได เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงด้านอุทกวิทยาและชลศาสตร์

7. ผู้พัฒนาควรมีการจัดตั้งกองทุนชดเชยและมาตรการบรรเทาผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
สิ่งแวดล้อม ให้ชัดเจน

8. การถอดบทเรียนโครงการไฟฟ้าพลังน้ำที่ผ่านมา เนื่องจากมีประเด็นข้อห่วงกังวลจากกระบวนการ
PNPCA ของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำที่ผ่านมา ยังไม่สามารถประเมินผลกระทบได้อย่างชัดเจน และยังไม่มีการถอด
บทเรียนจากการดำเนินการของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนไชยะบุรีที่ได้มีการดำเนินการแล้วอย่างเป็นรูปธรรมก่อนที่จะ
จะเริ่มกระบวนการ PNPCA ของโครงการใหม่

ความคืบหน้าของผู้พัฒนาโครงการ

เมื่อปลายปี 2563 สื่อรายงานความชัดเจนว่า บริษัทซีเคพาวเวอร์เตรียมงบ 44,600 ล้านบาทเตรียมลงทุนโรงไฟฟ้าในลาวขนาด 1460 เมกะวัตต์ ในสปป.ลาว และอยู่ระหว่างการเจรจากับทางสปป.ลาวทั้ง สัญญาสัมปทาน สัญญาซื้อไฟฟ้า สัญญาก่อสร้างและสัญญาสินเชื่อ โดยบริษัทยังอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้และพัฒนาของโครงการไฟฟ้าหลวงพระบาง เพื่อสรุปเม็ดเงินลงทุนโครงการ เบื้องต้นคาดว่าจำนวนเงินลงทุนจะใกล้เคียงกับโครงการไฮยะบุรี ที่มีเงินลงทุน 1.3 แสนล้านบาท

ต่อมา วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 บมจ.ซีเค พาวเวอร์ (CKP) แจ้งว่า ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท ครั้งที่ 1/2564 มีมติอนุมัติการเข้าทำสัญญาบริหารการพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำหลวงพระบาง (LPHP) กับบริษัทหลวงพระบาง พาวเวอร์ จำกัด (LPCL) เป็นระยะเวลา 1 ปี (ม.ค.-ธ.ค.64) เป็นเงินประมาณ 120 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายเดินทางตามที่เกิดขึ้นจริงการเข้าทำสัญญาดังกล่าวกับ LPCL ถือเป็นการทำรายการระหว่างบริษัทกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท คือ นายเดวิด แวน ดาว กรรมการของบริษัท โดยนายเดวิด เป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้ถือหุ้นทั้งหมดของ PTS ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ใน LPCL (อ่านเรื่องบริษัท [PT Sole](#) ได้ที่ลิงค์นี้)

เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2565 บริษัทซีเคพาวเวอร์ จำกัด (มหาชน) ได้แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่า ที่ประชุมคณะกรรมการบริษัทมีมติให้บริษัทในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัท หลวงพระบาง พาวเวอร์ จำกัด (LPCL) ในสัดส่วน 42% และเป็นผู้พัฒนาหลักของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำหลวงพระบาง เข้าทำรายการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ LPCL โดยดำเนินการให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน (Bank Guarantee) ในนามของ LPCL สำหรับเป็นหลักประกันตามข้อกำหนดในบันทึกความเข้าใจการซื้อขายไฟฟ้าโครงการหลวงพระบาง (Tariff MOU) กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) โดยมีระยะเวลาการค้ำประกันนับตั้งแต่ลงนามใน MOU ดังกล่าวเป็นเวลา 1 ปี จนถึงวันที่ LPCL ได้ลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับ กฟผ. คิดเป็นมูลค่ารายการรวมค่าธรรมเนียมตลอดระยะเวลาค้ำประกันในวงเงินรวม 98.10 ล้านบาท

ต่อมา วันที่ 27 เมษายน 2565 บริษัทซีเคพาวเวอร์ จำกัด (มหาชน) แจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์ฯ อีกครั้ง ระบุว่า ได้บริษัท หลวงพระบางพาวเวอร์ จำกัด (LPCL) ซึ่งเป็นบริษัทร่วมได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจการซื้อขายไฟฟ้า (Tariff MOU) ของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำหลวงพระบางกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เรื่องความร่วมมือในการพัฒนาไฟฟ้าใน สปป.ลาว และเป็นไปตามแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1) กำลังการผลิตติดตั้งรวม 1,460 เมกะวัตต์ และมีกำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ในวันที่ 1 มกราคม 2573

โดย กฟผ.จะเป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าทั้งหมดจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำหลวงพระบางในอัตราค่าไฟเฉลี่ย (Levelized tariff) 2.4030 บาทต่อกิโลวัตต์-ชั่วโมง ซึ่ง LPCL จะดำเนินการเจรจาในรายละเอียดและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง กฟผ.และลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับ กฟผ.

กระบวนการพิจารณาซื้อขายไฟฟ้ากรณีโครงการเขื่อนหลวงพระบาง

เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2564 คณะอนุกรรมการประสานฯ ได้พิจารณาร่าง Tariff MOU โครงการน้ำงึม 3 และข้อเสนออัตราค่าไฟฟ้าของโครงการปากแบ่งและโครงการปากลาย ซึ่งที่ประชุมมีมติ เห็นชอบร่าง Tariff MOU โครงการน้ำงึม 3 และมอบหมายให้ กฟผ. เสนอสำนักงานอัยการสูงสุด (อส.) พิจารณาร่าง Tariff MOU โครงการน้ำงึม 3 ต่อมาเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2564 คณะอนุกรรมการประสานฯ ได้พิจารณาร่าง Tariff MOU โครงการปากแบ่งและโครงการปากลาย ซึ่งที่ประชุมมีมติ เห็นชอบร่าง Tariff MOU โครงการปากแบ่งและโครงการปากลาย และมอบหมายให้ กฟผ. เสนอ อส. ตรวจสอบพิจารณา Tariff MOU โครงการปากแบ่งและโครงการปากลาย

เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2564 คณะอนุกรรมการประสานฯ ได้พิจารณาข้อเสนอซื้อขายไฟฟ้าของโครงการหลวงพระบาง และได้มีมติ ดังนี้ (1) ปัจจุบันมีปริมาณไฟฟ้าคงเหลือภายใต้กรอบ MOU ที่สามารถรับซื้อเพิ่มเติมได้อีก 3,065 เมกะวัตต์ ซึ่งที่ผ่านมาคณะอนุกรรมการประสานฯ มีมติเห็นชอบมอบหมายให้ กฟผ. ไปจัดทำร่าง Tariff MOU แล้ว จำนวน 3 โครงการ ปริมาณเสนอขายรวมทั้งสิ้น 2,128 เมกะวัตต์ ทำให้มีปริมาณไฟฟ้าคงเหลือที่รับซื้อไฟฟ้าได้อีกเพียง 937 เมกะวัตต์ซึ่งน้อยกว่าข้อเสนอซื้อขายไฟฟ้าของโครงการที่มีปริมาณเสนอขาย 1,400 เมกะวัตต์ ดังนั้น อาจจะเสนอ กพข. พิจารณาขยายกรอบ MOU ในส่วนที่เกิน 9,000 เมกะวัตต์ คู่ขนานกันไป (2) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้มีหนังสือถึง พน. แจ้งว่า คณะกรรมการมรดกโลกเรียกร้องขอให้ สปป. ลาวหยุดการก่อสร้างโครงการจนกว่าจะมีจัดทำการศึกษาประเมินผลกระทบมรดกโลก (Heritage Impact Assessment : HIA) และส่งให้คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาก่อนจึงจะดำเนินการได้ ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยเป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าจึงขอความอนุเคราะห์ให้ดำเนินการให้สอดคล้องอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติปี พ.ศ. 2515 เพื่อสนับสนุนรัฐบาล สปป. ลาว ในการปกป้องให้เมืองหลวงพระบางให้เป็นมรดกโลก ซึ่งต่อมาสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้มีหนังสือถึง พน. แจ้งว่ากระทรวงการต่างประเทศ (กต.) ได้นำส่งหนังสือจากนายกรัฐมนตรี สปป. ลาว ถึงนายกรัฐมนตรี (นรม.) เกี่ยวกับการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการ ซึ่ง นรม. ได้พิจารณาแล้วมีบัญชามอบหมายรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ประชุมหารือกับ กต. และ ทส. เพื่อร่วมกันกำหนดท่าทีของไทยอย่างรอบคอบและรัดกุมและกราบเรียน นรม. ในโอกาสแรก และ (3) ที่ประชุมจึงได้มีมติเห็นควรให้ดำเนินการตามข้อสั่งการของ นรม. ให้แล้วเสร็จก่อนจะพิจารณาดำเนินการใด ๆ กับโครงการหลวงพระบางต่อไปนอกจากนี้

วันที่ 18 ตุลาคม 2564 คณะอนุกรรมการประสานฯ ได้มีการพิจารณาข้อเสนอซื้อขายไฟฟ้าของโครงการหลวงพระบาง (โครงการฯ) เนื่องจาก พน. ได้ประชุมหารือร่วมกับ กต. และ ทส. เพื่อกำหนดท่าทีเกี่ยวกับการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการฯ ตามบัญชาการของนายกรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2564 ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบร่วมกันให้ พน. สามารถเจรจา Tariff MOU ในรายละเอียดไปพลางก่อน คู่ขนานไปกับการที่ สปป. ลาว ดำเนินการจัดทำและเสนอ HIA ต่อคณะกรรมการมรดกโลกเมื่อ HIA ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมคณะกรรมการมรดกโลกเรียบร้อยแล้ว จึงให้ กฟผ. ลงนามใน Tariff MOU เพื่อเป็นการประนีประนอมและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป. ลาว และสนับสนุนแนวทางการพัฒนาด้านพลังงานให้บรรลุเป้าหมาย Carbon Neutrality ต่อไป และเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2564 คณะอนุกรรมการประสานฯ ได้มีมติเห็นชอบข้อเสนออัตราค่าไฟฟ้าตามข้อเสนอใหม่ของ

โครงการฯ และมอบหมายให้ กฟผ. ไปเจรจาร่าง Tariff MOU กับโครงการฯ คู่ขนานไปกับการที่ สปป. ลาว ดำเนินการจัดทำรายงาน HIA เสนอต่อ World Heritage Center เพื่อให้ Advisory Bodies พิจารณาก่อนที่จะดำเนินโครงการฯ ต่อไป และคณะกรรมการประสานฯ จึงจะพิจารณาเสนอ กฟผ. มอบหมาย กฟผ. ไปลงนาม Tariff MOU กับโครงการฯ

ในการประชุม [คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน](#) วันที่ 3 มีนาคม 2565 ระบุในมติว่า ข้อ 2.1 โครงการหลวงพระบาง เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565 คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณา ร่าง Tariff MOU ของโครงการหลวงพระบาง และรับทราบว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานและบ่อแร่ แห่ง สปป. ลาว ได้แจ้งว่ารัฐบาล สปป. ลาว เสนอรายงานผลการศึกษาผลกระทบต่อแหล่งมรดกโลก (Heritage Impact Assessment: HIA) ฉบับสมบูรณ์ต่อ UNESCO แล้ว โดยจะดำเนินการตามคำแนะนำใดๆ ที่จะได้รับจาก UNESCO หรือ Advisory Bodies ให้ถูกต้องตามกฎหมายและมีความมั่นใจว่าจะไม่กระทบต่อการพัฒนาโครงการ สปป.ลาว จึงเห็นว่าการลงนามในร่าง Tariff MOU และสัญญาซื้อขายไฟฟ้า (PPA) สามารถดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอคำแนะนำจาก Advisory Bodies ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติ ดังนี้ (1) เห็นชอบ ร่าง Tariff MOU โครงการหลวงพระบาง (2) มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการฯ เสนอ กฟผ. พิจารณาเห็นชอบอัตราค่าไฟฟ้าโครงการหลวงพระบาง และมอบหมายให้ กฟผ. ลงนามใน Tariff MOU โครงการหลวงพระบางที่ผ่านการตรวจพิจารณาจาก อส. ภายหลังจากที่มีการลงนามใน MOU แล้ว และ (3) มอบหมายให้ กฟผ. เสนอ อส. ตรวจพิจารณาร่าง Tariff MOU โครงการหลวงพระบาง และเมื่อ อส. ตรวจพิจารณาแล้วเสร็จให้ดำเนินการเจรจาร่าง PPA กับโครงการหลวงพระบางอย่างไม่เป็นทางการคู่ขนานกันไประหว่างรอเสนอ กฟผ. พิจารณาเห็นชอบข้อเสนอราคาไฟฟ้าและมอบหมายให้ กฟผ. ลงนามร่าง Tariff MOU ทั้งนี้ หาก กฟผ. พิจารณา Tariff MOU แล้ว มีความเห็นแตกต่างจากร่าง Tariff MOU ที่ อส. ได้เคยตรวจพิจารณาแล้วให้นำไปปรับปรุงในร่าง Tariff MOU และร่าง PPA ด้วย

มีข้อสังเกตสำคัญว่า กระบวนการพิจารณาการเซ็นสัญญาซื้อขายไฟฟ้าโดยไม่ต้องคำแนะนำจาก Advisory Bodies ของ UNESCO จะมีความเสี่ยงสูงต่อชื่อเสียงของประเทศไทยในฐานะที่เป็นผู้รับซื้อไฟฟ้าจากโครงการที่อาจจะมีผลกระทบต่อเมืองมรดกโลกได้

ล่าสุด มีสื่อ [energynewscenter](#) รายงานว่า กฟผ. ผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) โดยมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน วันที่ 22 มิถุนายน 2565 ว่า ที่ประชุม ได้รับทราบหลักการร่างสัญญาซื้อขายไฟฟ้า (PPA) โครงการปากลาย และโครงการหลวงพระบาง และมอบหมายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ลงนามใน PPA โครงการปากลาย และโครงการหลวงพระบาง ที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว

กรณีเขื่อนน้ำจัม 3

โครงการเขื่อนน้ำจัม 3 ปี 2553 มี [การลงทุน](#) ความเข้าใจระหว่างกฟผ.และสปป.ลาว ได้ลงนามบันทึกความเข้าใจโครงสร้างค่าไฟฟ้า โครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำน้ำจัม 3 เป็นโครงการผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำเพื่อส่งกระแสไฟฟ้าขายกลับมายังประเทศไทย โดยเชื่อมต่อกับระบบส่งไฟฟ้าของ กฟผ.ที่ จ.อุดรธานี มีกำลังการผลิตติดตั้งประมาณ 440 เมกะวัตต์ กำหนดเดินเครื่องเชิงพาณิชย์ประมาณปี 2560 โดยมีสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระยะยาวกับ กฟผ. 27 ปี

โครงการดังกล่าวตั้งอยู่บริเวณแขวงเวียงจันทน์และแขวงเชียงขวางในลาว โดยเป็นโครงการร่วมทุนระหว่าง บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง มีสัดส่วนการถือหุ้น 25% บริษัทจีเอ็มเอส ลาว มีสัดส่วนการถือหุ้น 27% บริษัท มารูเบนนี่ คอร์ปอเรชั่น มีสัดส่วนการถือหุ้น 25% และ บริษัทลาว โฮลดิ้ง สเตท เอ็นเตอร์ไพรส์ มีสัดส่วนการถือหุ้น 23%

ในเว็บไซต์ของ [nsenergybusiness](#) โครงการเขื่อนน้ำจัม 3 เป็นการลงทุนของจีน กำลังการผลิต 480 เมกะวัตต์ อยู่ระหว่างการก่อสร้าง ที่แม่น้ำจัม ลำน้ำสาขาของแม่น้ำโขง บริษัทน้ำจัม3(NN3)พาวเวอร์คอมพานี มีผู้ถือหุ้นคือ บริษัทการไฟฟ้าลาว(EDL) 20 % บริษัทจะเลนเซกองเอเนอจี(CSE) และบริษัท EGAT International บริษัทลูกของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มูลค่าการลงทุน 1.4 ล้านเหรียญสหรัฐ ผู้ได้รับสัมปทานคือบริษัท สัณชาติ ซึ่งอยู่ภายในนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางหรือ BRI ของจีน โครงการเริ่มก่อสร้างเมื่อปี 2558 และจะมีกำหนดเสร็จในปี 2565 มีข้อสังเกตว่า เป็นการก่อสร้างไปโดยที่ยังไม่ได้มีการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่างไทยและสปป.ลาว (รายชื่อบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างเป็นบริษัทจีนเกือบทั้งหมดอยู่ในลิงค์)

ล่าสุดคือ ในการประชุมการประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงาน มีมติในการลงนามรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการโครงการน้ำจัม 3 ซึ่งมีผู้พัฒนาโครงการ คือ Chaleun Sekong Energy Co., Ltd. (CSE) ร่วมกับ EGATi และ EDL ตั้งอยู่บนแม่น้ำจัม แขวงไชยสมบุรณ์ สปป. ลาว กำลังผลิตติดตั้ง 480 เมกะวัตต์ ปริมาณเสนอขายไฟฟ้า ณ จุดส่งมอบ 468.78 เมกะวัตต์ เป็นโรงไฟฟ้าประเภทอ่างเก็บน้ำ (Reservoir) พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้เฉลี่ยต่อปีประมาณ 2,083 ล้านหน่วย อายุสัญญาซื้อขายไฟฟ้า 27 ปี กำหนดจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) วันที่ 1 มกราคม 2569

ประเด็นผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของประชาชนจากเขื่อนบนแม่น้ำโขง

1. การเปลี่ยนแปลงของกระแสน้ำและการขึ้นลงของระดับน้ำ โดยเฉพาะเขื่อนไซยะบุรี ที่อยู่ห่างจากอ. เชียงคาน เพียงราว 200 กิโลเมตร การทดลองผลิตกระแสไฟฟ้าตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2562 การผลิตไฟฟ้าอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2562 เป็นต้นมา ทำให้ระดับของแม่น้ำแม่น้ำโขงตั้งแต่ อำเภอเชียงคาน - เวียงจันทร์และหนองคาย สูงขึ้นผิดปกติ 1-3 เมตร ในช่วงฤดูแล้งที่ผ่านมา และระยะยาวจะทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำโขงมีการขึ้น-ลง เปลี่ยนแปลงรายวัน ในเขต อ.เชียงคาน อ.ปากชม อ.เมืองหนองคาย และ จ.บึงกาฬ
2. การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศที่สำคัญ โดยเฉพาะ ปรากฏการณ์ภาวะน้ำเหือดขาด [น้ำโขงสีคราม](#) การเกิดสาหร่ายสีเขียวกระจายในแม่น้ำโขง ([Algae bloom](#)) การขึ้นลงของน้ำจากกรณีเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหัก ทำให้ระบบนิเวศท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เช่น แก่งหินบางส่วนจมน้ำในช่วงแล้ง หาดทรายซึ่งสำคัญต่อการวางไข่ของนกอพยพและปลาบางชนิดอาจจะหายไป และกระทบต่อการท่องเที่ยวริมหาดทรายช่วงหน้าแล้ง โดยเฉพาะในเขตจังหวัด เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ

3. ผลกระทบต่อการหาปลา ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค เนื่องจากปลาแม่น้ำโขงมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นปลาอพยพ ที่ว่ายขึ้นมายังแม่น้ำโขงตอนบนและลำน้ำสาขาเพื่อหากินและวางไข่ การสร้างเขื่อนกั้นบนแม่น้ำโขงสายหลักจะทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประชาชนในระดับทั้งระดับท้องถิ่นและมหภาค ความสูญเสียที่เกิดขึ้นรวมทั้งผลกระทบต่อการอพยพของปลา จะส่งผลร้ายแรงต่อความมั่นคงด้านอาหารในภูมิภาค
4. การลดลงของตะกอนแม่น้ำโขง เนื่องจากการกักเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำของเขื่อน จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของตลิ่งแม่น้ำโขงทั้งในเขตประเทศไทย ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณของรัฐจำนวนมากเพื่อก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งพัง นอกจากนี้ผลกระทบด้านการลดลงของตะกอนยังส่งผลกระทบข้ามพรมแดนไปยังพื้นที่หาดทราย และการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ลาว กัมพูชาและปากแม่น้ำโขงเวียดนาม จะทำให้พื้นที่ริมฝั่งโขงในเขตประเทศไทย กัมพูชา ลดความอุดมสมบูรณ์ลง และอาจจะทำให้เกิดการใช้สารเคมีและยากำจัดศัตรูพืชเพิ่มสูงมากขึ้น อาจจะก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ
5. ผลกระทบเหล่านี้กำลังจะเกิดขึ้นโดยที่รัฐบาลในประเทศลุ่มน้ำโขงไม่มีมาตรการศึกษา ติดตาม และบรรเทาผลกระทบจากผู้พัฒนาโครงการเขื่อนน้ำโขง และยังไม่มีการกลไกในการดำเนิน

รายงานสรุปสถานการณ์แม่น้ำโขง ปี 2563 จะแสดงให้เห็นความซับซ้อนของสถานการณ์ปัญหาในระดับชุมชนและระบบนิเวศแม่น้ำโขงที่เปราะบาง ที่เมื่อถูกดึงไปเป็นความขัดแย้งในหลายมิติเช่นนี้แล้ว ในอนาคตข้างหน้าจะเป็นความท้าทายอย่างยิ่งว่า กระบวนการแก้ไขปัญหของชุมชนและนิเวศแม่น้ำโขงจะเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้หรือไม่.อ่านเพิ่มเติมเรื่องผลกระทบต่อแม่น้ำโขงได้ที่ ลิงค์นี้

<https://themekongbutterfly.wordpress.com/2021/01/16/สรุปสถานการณ์แม่น้ำโขง-2/>